

Oslo, 21. april 2006

Fylkesmannen i Nordland
v/
tve@fmno.no

Forslag til forvaltningsplan for rovvilt i region 7.

Det vises til fylkesmannens høringsbrev av 16. februar i år.

Norges Naturvernforbund sentralt og vårt fylkeslag i Nordland avgir med dette en felles uttalelse til nemndas forslag til forvaltningsplan.

Vi viser også til fylkeslagets innspill av 18. januar i år, som vi for ordens skyld også vedlegger denne uttalelsen.

Naturvernforbundet har som overordnet mål å styrke rovviltvernet i Norge. Bakgrunnen for dette er at de vedtatte bestandsmålsettingene ikke er oppnådd for flere av artene, antallet av hver art er svært lavt og samtlige arter står på lista over truede arter.

Det er viktig at forvaltningsorganene tar inn over seg ikke bare de nasjonale, men også de internasjonale forpliktelsene Norge har på dette området. Dersom et rikt land som Norge ikke vil eller klarer å ta vare på sine arter på en tilfredsstillende måte fordi deres tilstedeværelse medfører visse ulemper, blir det vanskelig for Norge på en troverdig og innflytelsesrik måte å forvente eller kreve vern av det biologiske mangfoldet i andre land.

Også Norges Naturvernforbund er opptatt av å sikre bærekraftige lokalsamfunn og beitenæringer. Utmarksbeiting har elementer som vi verdsetter, men beitenæringene er ikke miljøvennlige eller bærekraftige dersom vektlegging av disse setter de overordnede målene om å sikre livskraftige bestander av rovdyrartene i fare.

1. Planens forslag til sammendrag

Vi mener nemnda har misforstått når den mener at dagens sauehold og tamreindrift skal holdes på samme nivå som i dag. Dette kan ikke være en overordnet målsetting i forvaltningsplanen. Nemnda gir beitenæringene høyest prioritet; hensynet til bestandsmålsettingene for rovviltartene i regionen kommer på andre plass.

Vi vil vise til forvaltningsforskriftens overordnede målsetting:

”Formålet med denne forskrift er å sikre en bærekraftig forvaltning av gaupe, jerv, bjørn, ulv og kongeørn. Innenfor en slik ramme skal forvaltningen også ivareta hensyn til næringsutøvelse og andre samfunnsinteresser.”

Vi ber om at dette overordnede mål blir respektert og etterlevet i forvaltningsplanen for rovvilt i region 7.

Nemnda sier at forvaltningsplanen skal gi økt forutsigbarhet og gir uttrykk for at skadefelling vil bidra til dette, for eksempel sies det på s. 4:

”.. når det skal åpnes for felling og jakt, når det vil bli gitt tillatelse til skadefelling og ...”

Vi tar det på det sterkeste avstand fra den forvaltningspraksis som har utviklet seg i Nordland hvor skadefelling nærmest har blitt en ordinær beskatningsmetode uansett om bestandsmålsettingene er oppnådd eller ei. En slik praksis gir forutsigbarhet på kort sikt for beitenæringene, men det gir ingen konfliktredusering eller konstruktiv linje i forhold til å redusere tapene av beitedyr på sikt og sikre oppnåelse av bestandsmålsettingene.

Nemnda sier at det er Miljøverndepartementet som har bestemt bestandsmålsettingene i hver region. Dette er feil. Det er fastsatt i en forskrift vedtatt ved kongelig resolusjon, altså av regjeringen i statsråd.

2. Målsetting

Vi forstår det slik at kapittel 1 skal fremstå som et kapittel med ren faktainformasjon. Kapitlet er imidlertid en sammenblanding av fakta og det vi antar er nemndas egne meninger.

Vi synes en formulering om at differensiert forvaltning betyr at ”rovdyra skal overleve i landet i framtida”, er ukorrekt beskrevet. Planen må legge opp til et til bestandsnivå for hver art som garanterer den fastsatte målsetting for regionen som et minimum, ikke et maksimum. Stortinget vedtok en forvaltning som legger opp til minimumsmålsettinger. Det er ikke ulovlig å ha bestander over disse.

Vi ber om at kapittel 1.1 blir forbedret.

Nemnda har som målsetting en forutsigbar forvaltning, men uttaler at forvaltningsplanen kun er retningsgivende. En slik målsetting skaper det motsatte av forutsigbarhet.

Det skaper også usikkerhet når nemnda oppfatter nasjonale vedtak gjort av Stortinget og kongen i statsråd bare som retningslinjer. Forskrift er like bindende som lov.

Nåværende regjering gir uttrykk for at kun miljøvennlig utmarksbeiting skal opprettholdes over hele landet. Den gir også uttrykk for følgende:

”Norge skal bli et foregangsland i miljøpolitikken. For at framtidens generasjoner skal ha tilgang til et godt miljø og ren natur, må hensynet til miljø være gjennomgripende i alt vi foretar oss. Norge skal bygge sin miljøpolitikk på prinsippet om bærekraftig utvikling, som rommer et krav om solidaritet med kommende generasjoner nasjonalt og internasjonalt. Dette

innebærer vern av livsnødvendige miljøressurser, og en forsvarlig forvaltning av naturressursene.”

Videre uttrykkes det i nevnte regjeringserklæring:

”Det må være et grunnleggende prinsipp at vår egen generasjon har et ansvar for å gi kommende generasjoner like god tilgang til naturopplevelser som vi selv har.”

Dersom nemnda ønsker at deler av Soria Moria-erklæringen skal nevnes i forvaltningsplanen, må innholdet være dekkende for hva regjeringen faktisk totalt mener om temaet. Det må i alle tilfeller gjøres klart at regjeringserklæringen ikke er juridisk bindende.

Regjeringen og Stortinget har allerede i forskrift av 18.mars 2005 og behandling av St.m. 15 (2003-2004) foretatt en differensiering og avveining av de ulike interessene.

Et stort og bredt flertall i energi- og miljøkomiteen uttrykker i Inst. Nr. 174 (2003-2004) at ”rovdyrene må forvaltes på en bærekraftig og økologisk måte.” Vi foreslår at dette inngår i et kapittel om nasjonal politikk.

Vi tar sterk avstand fra det vi oppfatter som en hensikt hos nemnda - at en utstrakt bruk av skadefelling, spesielt hiuttak av jerv, skal føre til en større grad av aksept for tilstedeværelse av rovdyr. Utstrakt bruk av hiuttak er etisk meget betenkelig og provoserende, og det må aldri bli en alminnelig og generelt akseptert metode - også fordi inngrepet betyr et klart brudd på viltlovens prinsipp om yngletidsfredning.

Første setning i siste avsnitt i kapittel 1.2 s. 9 er ikke konstruktiv, og den er altfor kategorisk siden det finnes tapsreducerende tiltak for tamreinnæringa. Vi kan ikke se at nevnte setning gir uttrykk for en nasjonal målsetting. For øvrig er avsnittet litt malplassert i et kapittel om nasjonale målsetninger. St. m. nr. 15 Rovvilt i norsk natur (2003-2004) sier at det at øvre fastsatte reintall blir overholdt, er viktig for å oppnå målene i rovviltpolitikken. Det samme sier St.m. nr 12 (2002-2003) Om dyrevern og dyrevelferd.

I kapittel 1.2. siteres det fra rovviltmeldinga der det nevnes at tapsreduksjon i tamreinnæringa er en målsetting. Det gjelder også i henhold til St.m. nr 12 (2002-2003) Om dyrevern og dyrevelferd, for både tamrein og sau. Der står det:

”Ut fra et dyrevelferdsperspektiv har det vist seg at fri beiting med sau i utmark i viktige leveområder for bjørn, ulv og jerv er vanskelig å forsvare.”

Det ble videre anbefalt at det søkes løsninger som i større grad enn dagens tilpasninger reduserer muligheten for direkte kontakt mellom husdyr og rovvilt på beite. Vi ber om at dette tilstrebes også i Nordland.

3. Rovviltets betydning for friluftsliv og det biologiske mangfoldet

En synliggjøring av det positive med rovvilt i naturen er fullstendig fraværende i utkastet til forvaltningsplan. Fullstendige økosystemer der alle ledd i næringskjeden er til stede, er svært

viktig. Det burde absolutt vektlegges i et fylke som Nordland - som har flere store verneområder.

Vi mener rovviltets betydning må vektlegges langt sterkere i forvaltningen av områder vernet etter naturvernloven. Spesielt nasjonalparkene og de store reservatene skal fungere som referanseområder for forskning og undervisning. Disse områdene har også en spesiell verdi for folks søken etter opplevelser/rekreasjon. Derfor må man i slike områder tilstrebe en mest mulig intakt og variert naturtilstand. Våre store rovdyr bør derfor ha en sterkere beskyttelse i verneområdene enn utenfor.

Det er svært mange som synes det er flott å vite at rovviltartene lever i den norske naturen og også i deres nærområder. For mange mennesker er det en stor naturopplevelse å se spor i snøen eller oppleve andre spor tegn. Det er positivt for mange å vite at naturen er intakt og å lære om økosystemer, enkeltarter, enkeltindivider og samspillet i naturen. Dette kan også brukes i et utvidet næringsliv der økoturisme inngår.

Vi oppfordrer til at slike betraktninger innarbeides i forvaltningsplanen.

4. Bestandsregistreringer og biologi

Vedlegget om biologi hos rovviltartene er bra, men vi savner opplysninger om bestandssammensetning hos brunbjørn i utkant av bestanden.

I kapittel 2.2. første avsnitt påstås det at økte bestander i Sverige vil få følger for bestandsnivåene i Norge. Videre trekkes det slutninger som fremstår som synsing.

I kapitlet om bjørn i Sverige påstås det at det ble gitt 121 skadefellinger i 2005. Dette er sterkt misvisende siden det er ikke er skadefellinger. Vi kjenner heller ikke til at kvoten gis av hensyn til folks sikkerhet.

I Sverige er det en egen jaktperiode for bjørn med en fastsatt fellingskvote. Jakta ligner på vår kvotejakt-betegnelse.

I kapitlet om ulv i Sverige beskrives ulvebestanden i Skandinavia. Der må antall ynglinger oppgis, ikke bare antall individer. Det må også nevnes den høye graden av innavl samt høy illegal avlivning. Dette er av betydning for å skape en forståelse for betydningen av enslige vandrere som også kan komme innom, eventuelt etablere seg, i Nordland.

Det er bra at bestandssituasjonen for naboregionene beskrives.

Siden flestparten av ynglingene av jerv er rundt og på Saltfjellet, må det tas hensyn til dette i bestandsforvaltningen.

5. Bestandsforvaltning og differensiering

Vi finner det uakseptabelt og provoserende at nemnda foreslår å legge opp til kvotejakt på gaupe før bestandsmålsettingen er oppnådd. Vi kritiserer derfor den skadefellingspraksis som nemnda har stått for hittil i år , med tre felte gauper hittil i år (pr. 8.4.) Nemndas praksis er i strid med de nasjonalt vedtatte bestandsmålsettingene for regionen. Vi viser til St.m. 15 Rovvilt i norsk natur (2003-2004) s. 91 der det står:

”Det forutsettes at bestandene gjennom ulike forvaltningstiltak ikke kommer under de fastsatte minimumsmålsettingene.”

Det må tillates fri etablering av gaupe i Nordland inntil bestandsmålsettingen er nådd. Det må fastsettes egen hunddyrkvote ved fastsetting av fellingskvote for jerv, bjørn og gaupe.

Vi ser ingen grunn til å utnevne Lofoten og Vesterålen som rovviltfritt dersom rovviltartene ikke gis forrang og bedre prioritering (enn hva nemnda foreslår) i andre områder.

Vi mener også at leveområdene for rovviltartene må tilpasses dyras egne valg.

Hannbjørner vandrer langt. Sammensetningen i utkanten av en brunbjørnbestand (som Nordland vil være for denne arten), vil være 85 % hanner og 15 % hunner. Dette er en erfaring som forskning i Sverige har avdekket. Bestandsforvaltningen av brunbjørn i Nordland må ta hensyn til dette. Nemnda må også ta hensyn til seksuelt selektert infanticid som en biologisk faktor blant brunbjørner.

Disse forhold må innebære at området for bjørner i Nordland må utvides svært mye. Det må tillates fri etablering av bjørner inntil bestandsmålsettingen er oppnådd.

For jerv uttrykkes det at i ”kroniske” tapsområder må det tas ut flere jerver/settes en lavere terskel for uttak. Dette er vi ikke enig i da vi mener at det i kroniske områder heller må tas sikte på permanente driftsendringer i beitenæringene.

6. Skadefelling

Vi reagerer som nevnt meget kraftig på den forvaltningspraksis som nemnda og fylkesmannen i Nordland praktiserer med hensyn på skadefelling og som det gis uttrykk for gjennom utkast til forvaltningsplan. Vi har følgende ankepunkter:

- terskel for vedtak om skadefelling er altfor lav
- vedtak gjøres fort uten informasjon om vedtaket til alle berørte organisasjoner og allmennheten
- vedtak om hiuttak gjøres nærmest proforma ved at uttaket skjer samme dag som vedtaket har skjedd. Dette er ikke tillitvekkende siden det virker som om SNO/fellingslaget er varslet i god tid før vedtaket er underskrevet.
- hensyn til bestandsnivå og -målsetting tas ikke ved vedtak om skadefelling. Dette ser vi tydeligst når det gjelder gaupe i 2006. Målsettingen er langt fra oppnådd, men flere fellinger er gjort på grunn av tapsforhold i beitenæringene. Vi må igjen gjøre

oppmerksom på at bestandsmålsettingene skal oppnås, og utover dette kan det tas hensyn til beitenæringene osv, jfr. forskrift av 18.mars 2005 §1.

Vi kan ikke akseptere en forvaltningspraksis der en legger opp til utstrakt bruk av skadefelling. Vi viser blant annet til Bernkonvensjonen og nasjonal vedtatt politikk som uttrykker klart og tydelig at to vilkår skal være til stede dersom skadefelling skal benyttes:

1. det skal kun brukes når ingen andre virkemidler er mulige
2. dersom bestandssituasjonen tillater det.

7. Tapsforebyggende tiltak

Tapsreducerende tiltak er beskrevet i kapittel 6. Kapitlet er mangelfullt hva gjelder inndeling og struktur. Dessuten står noe av det omtalt i andre kapitler, for eksempel kapittel 1.2. En inndeling med to underkapitler kunne vært til hjelp for å strukturere innholdet. Vi foreslår at omtale av økonomiske virkemidler utgjør et eget underkapittel som igjen deles inn i flere underkapitler.

Vi er enig i de opplistede tiltakene i kapitlet ”Mulige forebyggende tiltak rettet mot sau:”. Vi understreker at målsettingen i den nåværende rovviltforvaltningen er at det skal være mulig å drive landbruk i områder med rovvilt, men målsettingen er ikke at det skal være sau på utmarksbeite på samme nivå som nå. Vi foreslår derfor at et tiltak også kan være omstilling til annen type landbruksvirksomhet. Nordland har mye flott natur og vernede områder slik at økoturisme i intakt natur bør kunne være et satsingsfelt.

Vi er enig i at reinen er spesielt sårbar i kalvingsperioden og like før og etter. Det betyr at tiltak i drifta er spesielt viktig da. Vi foreslår også at tamreinnæringa, eventuelt som en prøveordning, får tilbud om en alternativ og frivillig erstatningsordning i tråd med det Stortinget vedtok 13.mai 2004. Det vil bety en forhåndsutbetalt erstatningsordning der dokumenterte tap erstattes som nå. Dette vil gi en betydelig utbetaling av penger som i prinsippet er svært lik den som gjelder for svensk tamreinnæring. Pengene kan da brukes til å øke kondisjonen til dyra, ekstra passe av reinen i kalvingstida, osv.

I kapittel 6.2 beskrives kriterier for hva som er en akutt skadesituasjon. Vi er skeptiske til en slik form for konkretisering og de foreslåtte kriteriene. Vi gjør videre oppmerksom på at regelverket ikke åpner for at midler til ekstraordinært tilsyn/utvidet tilsyn alene skal gis. Tilsyn alene har gang på gang vist seg å ikke ha tapsreducerende effekt. Vi motsetter oss derfor at midler til dette skal gis. Vi motsetter oss også at det skal fastsettes fastbeløp for ekstraordinært tilsyn/intensivt tilsyn og skadefellinger.

Vi er enige i at et høyere antall bjørn vil føre til økt behov for driftstilpasninger i beitenæringene for å forebygge tap. Sett i forhold til dette synes vi det må satses mer på vokterhunder, samt beredskapsarealer.

Vi synes det er svært leit at nemnda i utkastet foreslår en strategi der felling av rovvilt er hovedsatsing når en vet at bestandsmålsettingene innebærer et høyere antall rovvilt enn det som nå er. Nevnte strategi skinner svært igjennom i blant annet kapitlene 6.3 og 6.4, og vi synes nemnda mangler en etisk tilnærming til hiuttak og annet uttak av jerv. Som tidligere nevnt støtter vi ikke nemndas praktisering av hiuttak som bestandsreduksjonsmetode. Hiuttak er i seg selv en svært kontroversiell metode. Vi misliker at Statens naturoppsyn får en slik rolle hvor de skal stå ansvarlige og gjennomføre mange slike uttak. Vår holdning er at skadefelling skal gjennomføres som sjeldne unntak fra regelen - der grunnlaget for tillatelse skal være bestandssituasjonen, tapsforhold og alternative tiltak.

Rovvilt spiser kjøtt. Frittgående sauer og også tamrein er ofte lettfangede og kjøttrike individer som ethvert rovvilt som møter dem, vil kunne ta. Da hjelper det ikke å ta ut et rovdyr når det neste sommer i samme område er ett nytt eller flere rovdyr som har etablert seg. Skadefelling blir derfor tiltak som ikke løser konflikter annet enn på svært kort sikt. Det kan politisk være et svært populært tiltak i visse kretser, men det reduserer ikke konflikter, tap eller sikrer en konstruktiv vinn-vinn-situasjon på sikt.

Norges Naturvernforbund går inn for en alternativ erstatningsordning basert på eksistens av rovvilt slik at pengene til beitebrukere alltid vil være i samsvar med bestandsnivået i området, spesielt er dette viktig i forhold til tamreinnæringa. Beitebrukerne vil da også kunne oppleve forutsigbarhet i tilgang på penger i forhold til bestandssituasjonen og planlegging av beitedrifta. De vil da kunne foreta mer permanente tiltak i beitenæringene som virkelig monner. Nordland skal ha en flerdoblet gaupebestand og bjørnebestand, hvilket betyr at antall rovvilt totalt sett vil øke i Nordland. Vi ber innstendig nemnda i Nordland om å ta dette innover seg og se at fokuset må være på driftstilpasninger i beitenæringene.

Med hensyn til avlønning av jegerveileder, midler til kursing av jegere og ”vederlag for felt jerv” så ønsker vi å avvente en strategi for konfliktdepende tiltak fra nemnda. Vi kan umiddelbart formidle at vi ser på ”vederlag for felt jerv” som en innføring av dusør for å felle jerv, en skuddpremie. Vi tar sterk avstand fra bruk av skuddpremier på rovvilt. Vi gjør oppmerksom på at skinn av felt jerv normalt tilfaller lisensjegeren, jfr. forskrift endringsforskrift 21.februar 2006 av forskrift av 18.mars 2005 nr. 242 om forvaltning av rovvilt. Jegeren kan altså selge skinnen og få penger for det.

8. Konfliktdepende tiltak

Planen inneholder intet kapittel om konfliktdepende tiltak. Etter vårt syn må den gjøre det, jfr. §6 i forskrift av 18.mars 2005. Det er skuffende at nemnda ikke ønsker å ha et kapittel om dette da den faktisk skal bevilge penger til konfliktdepende tiltak. Det bidrar ikke til forutsigbarhet at nemnda ikke ønsker å konkretisere hva den ønsker å prioritere bevilgninger til av konfliktdepende tiltak.

Det er også svært skuffende at nemnda ikke beskriver hvordan den selv kan opptre konfliktdepende. Et bevisst syn fra nemnda på seg selv på hvordan de og fylkesmannen kan opptre konfliktdepende overfor alle parter, kan medføre refleksjoner som er nødvendige for

en mer konstruktiv og tillitvekkende linje og utvikling fra nemnd og sekretariat i Nordland. Vi registrerer for eksempel nemndas og nemndslederens utspill om å overprøve vedtak gjort av Stortinget med hensyn til Direktoratet for naturforvaltnings myndighet. Dette vitner om en mangel på forståelse for demokratiets spilleregler og fagdirektoratets rolle for å kvalitetssikre forvaltningen. Vi registrerer også at fylkesmannen i Nordland, Åshild Hauan, går ut med påstand om at ”rovviltforvaltningen ikke fungerer” og gir støtte til nemndas utspill om utprøving av ”nye måter å jobbe på”. Vi er for all del ikke imot dialog eller konstruktive forslag, men vi mener at en slik overprøving av Stortingets vedtak mildt sagt er uryddig og uheldig. Slike utspill bidrar verken til forutsigbarhet eller konfliktdemping.

At nemnda ikke har sendt ut forslag til kapittel og omtale av konfliktdempende tiltak, er i seg selv grunnlag for å gi utkastet en ytterligere bearbeiding med påfølgende ny høring.

Vi har følgende forslag til hva et kapittel om konfliktdemping som et minimum bør inneholde:

Rovviltmyndighetene har en viktig oppgave i å gi saklig informasjon og å legge til rette for god kommunikasjon mellom partene i rovviltspørsmål. Overordnet mål er å skape aksept for rovviltpolitikken og legge grunnlag for en konstruktiv, konfliktdempende og forutsigbar forvaltning. Dette konkretiseres slik:

1. Forvaltningsplanen skal gi oversikt over rovviltforvaltningen, gi forutsigbarhet og føringer og hjelpe til med å redusere konflikter.
2. Rovviltnemnda skal være faglig oppdatert og samordnet med forvaltningen ellers i landet.
3. Samarbeidet med næring, organisasjoner og kommuner skal være godt og konstruktivt. Det forutsetter gjensidig forståelse for ulike ståsteder og vilje til å se løsninger innenfor nasjonalt vedtatt politikk.
4. Samarbeidet med SNO, NINA og lignende aktører skal konkretiseres med hensyn til informasjon om rovviltartenes biologi, for eksempel bruk av brosjyrer. Det skal også gjøres lett tilgjengelige lenker til DN's hjemmesider med temasider rovvilt.
5. Det skal utarbeides en handlingsplan for rask informasjonsflyt om vedtak når akutte skadesituasjoner oppstår. Alle vedtak etter forvaltningsloven omkring rovvilt skal legges umiddelbart på fylkesmannens hjemmeside og tilsendes berørte organisasjoner og parter.
6. Media er en viktig informasjonskanal som kan fungere konfliktskapende eller konfliktdempende. Som en kanal til allmennheten m.m. er det en utfordring å bruke media til saklig formidling av kunnskap om rovvilt og rovviltforvaltning. På denne måten vil media kunne brukes som en kanal og virkemiddel som fører til konfliktdemping, dialog, forutsigbarhet og økt forståelse.

9. Oppsummering

Planen fremstår som noe vanskelig å finne fram i, og det er både gjentakelser og noe tvetydige signaler. Vi tror det kan bli bedre oversikt og struktur om planen får to underkapitler, altså x.x og x.x.x. Eksempelvis er det noe forvirrende når det i kapittel 6.1 vekselvis omtales økonomiske virkemidler og praktiske tiltak for tamrein og sau.

To underkapitler kan også hjelpe på for å strukturere planen bedre slik at en unngår en del av gjentakelsene som skaper dobbeltkommunikasjon/forvirring. Det gjelder spesielt målsetting for nemnda og med planen. Planens svake punkt er nemlig at den altfor ofte balanserer/skaper usikkerhet om hva som er overordnet og vedtatt nasjonal politikk.

Vi anbefaler derfor nemnda å endre utkastet til forvaltningsplan slik at det holder seg godt innenfor nasjonalt vedtatt politikk. Deretter bør planen sendes på en ny høring med en forholdsvis kort frist for uttalelse.

Vi oppfordrer nemnda til i en ny høringsrunde å foreslå en frivillig erstatningsordning i tamreinnæringen, eventuelt også i sauennæringen, der kompensasjon for tap utbetales etter mønster av ny erstatningsordning som et bredt flertall på Stortinget vedtok 13.mai 2004. Det vil medføre en forhåndsutbetaling av kompensasjon for rovviltforekomst, penger som kan brukes til driftstilpasninger i beitenæringene slik at færre konflikter oppstår, samtidig som dokumenterte tap erstattes som før. Dette vil være i tråd med nemndas eget synspunkt om at mer midler må brukes på forebyggende tiltak og mindre på erstatninger for allerede døde beitedyr. Vi kan ikke se noen annen løsning for tamreinnæringa som har dyr ute hele året, enn at en slik ordning bør prøves ut. Den er i prinsippet den samme som eksisterer for tamreinnæringa i Sverige.

Med vennlig hilsen

**Naturvernforbundet i Nordland og
Norges Naturvernforbund sentralt**

Tore Killingland
generalsekretær

Gjenpart sendt:

- Direktoratet for Naturforvaltning
- Miljøverndepartementet

